

Texty do výstavy PRIATEL' TIEŇ

Tiráž:

BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti

PRIATEL' TIEŇ

**Príbeh tieňa - od hravého hľadania jeho vlastností a podôb
- cez objavovanie vzťahu k nemu - až po jeho prekročenie.**

Námet a dramaturgia: Eva Čárska

Scenár: Eva Čárska, Tom Ciller

Výtvarno-priestorové riešenie: Tom Ciller

Básne: Tomáš Janovic

Hudba: Miroslav Nemeč

Realizácia: DESTIN a.s.

a oddelenie realizácie pod vedením Valérie Marákyovej

Za spoluprácu ďakujeme:

Slovenskej národnej galérii, Bratislava

Múzeu bábkarských kultúr a hračiek, Modrý Kameň

Katedre bábkarskej tvorby VŠMU, Bratislava

(Biela fólia na skle, nasvietená)

SLEDUJE MA AKO TIEŇ

BOJÍ SA SVOJHO VLASTNÉHO TIEŇA

ZATIENIL NIEKOHO

JE UŽ LEN SVOJIM TIEŇOM

NEDOKÁŽE PREKROČIŤ SVOJ TIEŇ

PLAZÍ SA AKO TIEŇ

VYSTÚPIL Z TIEŇA

(Čierna fólia, veľkosť písmen 5 cm)

TIEŇ JE KÚSKOM TMY ...

...ABY VZNIKOL, POTREBUJE SVETLO...

(Reflexná fólia, 5 cm)

AKÉ VŠELIJAKÉ MÔŽU BYŤ TIENE?

(Čierna fólia, slovo TIENE sivé, 5 cm)

**TOTO JE VÁŠ TIEŇ.
PÁČI SA VÁM?**

ALEBO NIE?

**NEMUSÍTE SA HO BÁŤ...
...MÔŽE SA STAŤ VAŠIM PRIATEĽOM. ..**

(Čierna fólia, slovo TIEŇ sivé, 5 cm)

**NEMUSÍTE SA BÁŤ ANI INÝCH TIEŇOV.
VEĎ SA Z NICH DÁ ĽAHKO VYSTÚPIŤ!**

(Červená fólia, menšia, 3 cm)

VYKROČ Z TIEŇA

**Keď ťa niekto zatieňuje,
vykroč z tieňa!
V pravom svetle ukáže sa
tvoja cena.**

(VYKROČ červená, Z TIEŇA sivá, text čierny, veľkosť 3 cm)

Urobte si z prstov tieňových kamarátov

(Sivá fólia, 3 cm)

HRAVÝ TIEŇ

Chceš sa zahrať? Skús
z prstov spraviť hus.
Potom zasa urob hava,
čo sa s vlastným chvostom hráva.
Viac možností tieň nám núka,
stačí s ním byť jedna ruka.

(HRAVÝ – žltá, TIEŇ sivá, ostatný text čierna, 3 cm)

STRAŠIDELNÝ TIEŇ

„Tento tieň je hrozne veľký!
Ach! “
Neboj sa ho.
Neľakaj sa
Veľký je snád' iba ten tvoj
strach...

(STRAŠIDELNÝ – žltá, TIEŇ sivá, ostatný tieň čierna, 3 cm)

NOC je tiež TIEŇ – jedna polovica Zeme tieni druhú

FÁZY MESIACA – sú rovnako hrou tieňov

Keď mesiačik ide do splnu – dorastá – vyzerá ako **D**

Keď mesiačik ide do novu – cúva – vyzerá ako **C**

(Reflexná, svetelná fólia, veľké písmená 5 cm, malé písmená 3 cm)

MESAČNÝ TIEŇ

Keď je mesiac v splne,
tučný je, má brucho plné.
Zrazu vidno veľkú zmenu –
celkom schudol. Vďaka tieňu.

(Reflexná, svetelná fólia, 3 cm)

NESKUTOČNÝ TIEŇ

PREMENLIVÝ TIEŇ

STRATENÝ TIEŇ

NEVIDITEĽNÝ TIEŇ

NEPOSLUŠNÝ TIEŇ

FAREBNÝ TIEŇ

TAJOMNÝ TIEŇ

PRIATEĽSKÝ TIEŇ

NEURČITÝ TIEŇ

NEJASNÝ TIEŇ

ZÁHADNÝ TIEŇ

2X

AKÝ EŠTE MÔŽE BYŤ TIEŇ?

(Žltá na prídavné mená, sivá na TIEŇ, 3cm)

MÔŽE SA TIEŇ STRATIŤ?

Vo fantázii určite!

Toto je stratený tieň Petra Pana, hrdinu rovnomennej knihy J. Barrieho. Ak sa chcete dozvedieť viac, prečítajte si túto knihu.

(Čierna, menšia, 1, 5 cm)

PRÍBEH O TIENI PETRA PANA

PETER PAN bol chlapec, úplne iný ako ostatní chlapci...Nechcel nikdy vyrásť, chcel ostať stále malým chlapcom. Žil v krajine KDE NIČ TU NIČ. Bola to neobyčajná krajina víl, škriatkov a trpaslíkov, ktorí vznikli tak, že sa smiech prvého dieťaťa roztrieštil na tisíce malých kúskov. Pri živote ich udržiavala viera detí v ich existenciu. Teraz ich je už dost málo, pretože veľa detí na ne neverí. Poviem vám malé tajomstvo: ak chcete, aby stále existovali, musíte na nich veriť....

A ako to bolo s Petrovým tieňom?

Jedného dňa bol Peter tajne na návšteve u dievčatka menom Wendy, ktorá verila na víly, škriatkov a trpaslíkov. Vtom do izby vbehla fenka Nana a vrhla sa na Petra, pretože si myslela, že prišiel so zlým úmyslom. Nebola to pravda, ale Peter sa radšej dal na útek. Stihol vyskočiť z okna, ale Nane sa podarilo chytiť jeho tieň. Chňap, a držala jeho tieň v papuli! Wendina mama vzala tieň, zrolovala ho a vložila do zásuvky. Len si predstavte, že nemáte svoj tieň a ten leží zvinutý v zásuvke! Iste by sa vám to nepáčilo tak ako Petrovi, ktorý bol z toho naozaj trochu nesvoj. Zdalo sa mu, že to nie je celkom v poriadku a vrátil sa do Wendinej izby tieň hľadať. Po chvíli hľadania sa mu podarilo tieň objaviť. Tieň ale zabudol, že k nemu patril a nechcel sa k nemu pridať. Peter sa márne pokúšal si ho prilepiť k päte. Tieň stále padal a ostával ležať na zemi. Peter sa od bezmocnosti rozplakal. To zobudilo Wendy. Keď sa dozvedela prečo plače vyriešila celý problém tak, že vzala niť a ihlu a tieň prišla k Petrovej päte. Síce to trochu bolelo, ale Peter získal opäť svoj tieň...

(Zelená fólia, 1 cm)

Uhádnete ktorý predmet patrí ku ktorému tieňu?

(Čierna fólia, 3 cm)

UKRADNUTÝ TIEŇ

**Tieň je sivý závoj
ukradnutý svetlu.**

**Nemôžeš ho zamiest',
darmo berieš metlu.**

(UKRADNUTÝ žltá, TIEŇ sivá, text čierna, 3 cm)

VYMENENÝ TIEŇ

**V tomto dome všetky tiene
bývajú vždy vymenené.**

**Chlapec má tieň mačky,
mačka má tieň kačky,
kačka má tieň vrabca,
vrabec má tieň chlapca.**

**A tieň chlapca krá krá krákorá:
To je naša vymenená tieňohra.**

(VYMENENÝ žltá, TIEŇ sivá, text čierna, 3 cm)

Tiene nám môžu aj pomáhať

Slnečné hodiny

Viete kde je sever?

**Určenie severu pomocou tieňa a náramkových hodínok:
Hodinky držíme vodorovne, na stred dáme kolmo paličku tak, aby
sa tieň paličky kryl s malou ručičkou. Uhol medzi tieňom a
dvanástkou rozpolíme - táto čiara smeruje k severu.**

(Tieň sivá , ostatné čierna, 2 cm)

Náš tieň dokáže veci, ktoré my nedokážeme...

...zväčšuje sa...

...zmenšuje sa...

...prechádza cez prekážky...

Čo ešte dokáže tieň?

(Tieň sivá, ostatné červená, 5 cm)

Röntgenová snímka – ďalšie využitie tieňa

S tieňmi pracuje aj film a fotografia

Tieňové divadlo

Zahrajte si tieňovú rozprávku O ČERVENEJ ČIAPOČKE!

Nakreslite a vystrihnite tieňovú siluetu!

NÁŠ (VÁŠ) TIEŇOVÝ KABINET

TIEŇ vo výtvarnom umení

Princíp kontrastu svetla a tmy - (čiže tieň) - veľmi často využívali v dejinách mnohí výtvarní umelci. Niekoľko kópií vybraných diel s touto tematikou objavíte aj na našej výstave.

(Všetko čierna, slovo tieň sivé, 3 cm)

Viete čo znamená

PREKROČIŤ SVOJ TIEŇ?

(Prekonať sám seba)

(Čierna, slovo TIEŇ sivá, malé písmená 3 cm, veľké 5 cm, veta v zátvorke 1 cm červená)

SKÚŠALI STE UŽ PREKROČIŤ SVOJ TIEŇ?

(Čierna, 3 cm)

**SKÚŠAJ KAŽDÝ DEŇ
PREKROČIŤ SVOJ TIEŇ.**

Zatni zuby – takto, aha!

Dôležitá je vždy snaha

premôcť hlivenie.

Je to ťažké? Nie!

**Nevzdávaj sa. Vždy keď treba
skúšaj prekonať sám seba!**

(Čierna, 5 cm)

**PREKROČTE SVOJ TIEŇ!
AKO? TO UŽ NECHÁME NA VÁS...
PODARILO SA?**

(Čierna, 5 cm)

---

*Toto je tieň človeka, merajúceho 170 cm v deň zimného slnovratu (21. 12.) presne o 12 h v Reykjavíku - meria 13, 62 m.
A takýto by bol váš tieň.*

---

*Toto je tieň človeka, merajúceho 170 cm v deň letného slnovratu (21. 6.) presne o 12 h v Havane – meria 0 m.
A takýto by bol váš tieň.*

(Čierna, 2 cm)

**TIEŇ naozaj môže byť celkom DOBRÝ KAMARÁT.
ČO POVIETE?
Spriatelili ste sa?**

(Červená 5 cm)

Popisky , čierna fólia 1 cm, alebo menšie...

3x

WAYANG KULIT

**Originálne spodové tieňové bábky, Jakarta, Indonézia
(vypichovaná byvolia koža, rohovina)**

KROJOVANÁ DIEVČINA

**Dekoratívna plošná figúrka, Šarišské Dravce, Slovensko
(polychrómované vyrezávané drevo)**

**René MAGRITTE
RÍŠA SVETIEL**

Milan BOČKAY
PAPIER

Marián MUDROCH
OBRAZ

Ján KUPECKÝ
PODOBIZEŇ MUŽA

Neznámy majster
RYBÁRI

Taliansky majster
MUŽ

Cyprián MAJERNÍK
DON QUICHOTE

Salvator DALÍ
SLNEČNÝ STÔL

Georges SEURAT
NEDEL'NÉ POPOLDNIE...

Claude MONET
KATEDRÁLA V ROUEN pri západe slnka

Claude MONET
KATEDRÁLA V ROUEN v slnečných lúčoch

Gustave CAILLEBOTTE
DAŽDIVÝ DEŇ

Caspar David FRIEDRICH
VEČER

M. C. ESHER
BEZ NÁZVU

Ramón MASATS
FUTBAL

George KRAUSE
TIEŇ

Ladislav KOŽELUHA
OPRAVA FASÁDY

Ivan MATEJKA
DVOR

Ferdinand VALENT
HOLE

Michal KERN
HĽADANIE OBRAZU

PRÁCE ŠTUDENTOV 2. ročníka scénografie KBT VŠMU
(pedagóg Doc. Hana Cigánová)
TIENE ZVIERAT